

1. Re
2. Re
3. Re
4. Re
5. Re
6. Re
7. Re
8. Re
9. Re
10. Re
11. Re
12. Re
13. Re
14. Re
15. Re
16. Re
17. Re

1. Risler: De humoribus crystalinis serosis 1756
2. Risler De febre quartana interm. Nente 1733
3. Risler De vitii multorum gravidarum partu, et puerper. 1780
4. Rodenberger De orlice Peruviano. 1763.
5. Röderer. De foetu perfecto 1750. 3
6. Röderer De scabiæ 1710
7. Röderer De natura bilis 1767
8. Roger De lachryarum suppressione 1734.
9. Roze De calculo vesicae 1723
10. Rose De febre quartana continua 1758.
11. Roszel De ovo seu passione calcata cephalicae speciei. 1755.
12. Roth De perundatione absque consuetudine vini 1748.
13. Roth De liquore Pericardi 1748
14. Rouly De singulari renis calculo 1772.
15. Rousiel De indigestionibus. 1779.
16. Roussy De fumaria vulgari 1779.
17. Rouhland De partu praeternaturali ac difficili ob
providentiam funiculi umbilicalis iuxta caput.
1775.

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE

VITII MICTIONIS
GRAVIDARUM PARTURIENTIUM
ATQUE
PUERPERARUM
QUAM

CONSENTIENTE

ILLUSTRI FACULTATE MEDICA

PRO LICENTIA
GRADUM MEDICINÆ DOCTORIS

LEGITIME IMPETRANDI

DIE XXIX. NOVEMBRIS A. MDCCLXXX.
SOLEMNITER DEFENDET

JOHANNES CONRADUS RISS
ARGENTINENSIS.
H. L. Q. C.

ARGENTORATI

Excudebat JOH. HENRICUS HEITZ, Academiæ Typ.

ILLUSTRI
LIBERALITATIS
SCHENCKBECHERIANÆ
DISPENSATORUM
COLLEGIO

VIRIS

DE RE PUBLICA ET LITTERARIA

IMMORTALITER MERITIS

IN GRATISSIMI ANIMI TESTIMONIUM

HASCE PAGELLAS

D. D. D.

AUCTOR.

INTROITUS.

De Specimine Academico cogitans diu dubius hærebam, quamnam materiem pertractandam mihi sumerem; si enim verum est, nil nostris temporibus dici, quod non jam dictum sit, id præcipue de Medicinæ tyronibus valebit, adeoque iidem Legibus Academicis satisfacturi, Dissertationem Inauguralem conscribendo dicta repetere omnino coguntur. Quid enim Medicus tyro novi in Medicina proferret? sufficienti quippe praxi destitutus nullum morbum practice tractare valebit; ipsa quoque theoria ad tantum jam producta culmen est, ut nostra nunc felici ætate indefessis tot tantorumque Virorum laboribus tam eximio fulgeat splendore, ut eidem vix amplius quid præclarior accedere possit. Hinc a veterum Medicorum HIPPOCRATIS præprimis ac GALENI ævo ad nostra usque tempora plura utique dicta fuere, quæ antiquitati vel prorsus

incognita, vel nondum satis intellecta fuerunt, sic tanta cepit incrementa Ars Medica; sed id quoque nemo inficias ibit, multa hodiernis temporibus pro novis venditari, tanquam inaudita Philiatris in veterum scriptis parum versatis obtrudi, quæ tamen in iisdem jam annotata reperiuntur. Equidem Dissertationem defendendam hicce exhibeo de Mictionis vitiis, quæ in gravidis præcipue, parturientibus atque puerperis non raro occurrere solent, nil quidem novi affero, ast ex scriptis optimorum Auctorum, quæcunque hac de materia reperire potui, collegi, sicque brevi compendio tradidi, quæ non nisi majori labore atque longiori tempore ex dictis Scriptoribus erai valent; & ita fortassis & hicce meus labor academicus non plane inutilis erit; equidem eundem B. L. dijudicandum relinquo, meque ejusdem humanitati atque benevolentia etiam atque etiam commendo.

§. I.

Uti pro varia ætate, temperamento, irritabilitatis atque sensibilitatis gradu; pro variis quoque, quæ homines pertractare solent, opificiis, varii morbi surgere solent, & ita non omnes iisdem morbis obnoxii sunt, sic quoque præcipue ratione sexus, magna exoritur morborum differentia. Foemina quippe à Summo Creatore destinata, ut concipiat, foetum in utero gerat, eundem legitimo termino excludat, nutriatque, ratione omnium harum functio-

num, quando eadem non rite peraguntur, variis quoque pertinacissimis & non raro deleteriis morbis præ viro affici debet; hanc veritatem suo jam tempore perspectam habuit DEMOCRITUS ¹⁾, qui uterum in litteris ad HIPPOCRATEM datis sexcentarum in muliere ærumnarum auctorem appellavit. Quem enim rerum peritum latet, quam miræ in corpore foemineo contingere soleant mutationes, quando certo incrementi tempore pubes excrescit, mammae sororitari incipiunt, sanguis alias majori copia ad inferiores extremitates prolongandas, & ita ad incrementum corporis promovendum delatus, nunc cum vasa illa non adeo facile amplius cedant, neque se prolongari patientur, vehementi impetu ad vasa uterina ruit, eadem distendit, ibidem accumulatur, tandemque nimia in copia collectus, facta Anastomosi, per sinum muliebrem depluit? sic virgo viro redditur matura, quum tantam in matricis vasis gerat sanguinis molem, quo non solum suum corpus sed & foetum nutrire valeat. Quantis autem tum temporis non raro puella premitur calamitatibus? quando varia adsunt obstacula, quo minus sanguis nimia in copia ibidem subsistens vasorum orificia superare neque ob hanc rationem ex sinu materno effluere valet; quando porro justo tempore exire impeditur, vel quando quoque, nimium debilitatis vasculis, majori copia excernitur, quam vires corporis id ferre possint. Quam insignem & subitanam mutationem experitur foemina illo.

1) HIPPOCR. Edid. FOES. Sect. VIII. p. 1289.

tempore, quo Veneris œstro correpta virili femine adimpletur, atque concipit? quantisne tunc affici potest malis à sola graviditate oriundis, à sanguine menstruo retento, ab ipsa foetus mole atque motu &c.? Quam horrenda non raro scena obstetricanti sub ipsis partus doloribus sese offert, quando ob pelvis angustiam, majorem foetus molem, situm &c. irritis omnibus conaminibus, prolem vivum per naturales vias extrahere nequit, imo negotium hocce tantis sæpissime prematur difficultatibus, ut & foetus cum ipsa matre tandem eripiatur è vivis? Quam acerbis sæpius Symptomatibus, Lipothymia, Syncope, Convulsionibus &c. corripitur puerpera statim à partu? Quantane mala imminent foeminae ab utero inflammato, nimio vel plane impedito lochiorum fluxu & sic porro? Quam deploranda interdum lac nunc ad mammas delatum, stagnatione, coagulatione, dolore inflammatorio, suppuratione, scirrho atque inevitabili cancro post sese trahit symptomata? & quantis præcipue Urinaria Vesica graviditatis, partus atque puerperii tempore malis obnoxia? de his ut ulterius nunc disseram, thematis ratio postulat.

§. II.

De Vitis Mictionis durante graviditate.

Est in regione hypogastrica retro ossium pubis arcum, receptaculum illud membranaceum, lotio in renibus secreto atque per vias urinarias delato, recipiendo destina-

tum; antèrius ossibus pubis, posterius matrice circumscriptum: robustis admodum gaudet tunicis, quarum externa peritonæi propago, summitatem & faciem posteriorem investit, ejus autem cellulosum textum anteriora obducit; sequitur muscularis, fibris motricibus tam longitudinalibus, quam obliquis fereque transversis, non nisi in carnosis vesicis accuratius videndis ²⁾, constans; majus adhuc robur eidem conciliat subsequens nervea, quam tandem excipit interna nonnullis villosa dicta. Vesica hæc urinaria, quamdiu vacua est, tota retro pubis arcum hæret in cadavere ægre conspicienda, quum autem lotio turget, supra pubis ossa assurgit, ut statim in conspectum veniat, & in vivis nuda manu quoque ibidem tangi queat. Quod ad vesicæ sphincterem attinet, ille plane imaginarius est, fibræ quippe ad collum vesicæ apparentes nequaquam sphincteris officio fungi possunt; de qua re conferatur Cl. PFÆHLERI *Dissertatio de calculis vesicæ urinariæ cysticis*. Vesica hæc urinaria in foeminis alias multis ex causis etiam in statu graviditatis variis morbosis affectionibus obnoxia est, à calculis, hæmorrhoidibus, variis spasmodicis causis, unde tranquilla alias graviditas turbatur, sæpeque infausa etiam & funesta redditur. SWIETENIUS ³⁾ gravissimæ in gravida Dystricæ meminit, quam

2) Hæc fibræ omnino adesse debent, dum sola Diaphragmatis pressio ad expellendam urinam non sufficiat, quippe quarum contractione Diaphragmatis actio adjuvetur.

3) *Comment. in BOERH. Aphor. T. IV. p. 477.*

aliquot post horas sequebatur partis superioris pudendi dolor atque tumor; perpetuo erecta sedere cogebatur fœmina, validum simul sensit dolorem circa renem sinistrum, aliquot septimanis elapsis, album pus eminxit cum levamine subito doloris circa renem & finito quinto graviditatis mense fœtum mortuum excludebat; quæque igitur Dysuria ab abscessu in renibus facto cum copioso urinæ purulentæ effluxu originem suam trahebat. VAN DOEVEREN ⁴⁾ mirabilem sane casum de muliere Dysuria laborante refert; en ejus verba: *Fœmina circa tertium graviditatis mensem gravissimis regionis lumbaris corripiebatur doloribus, cum maxima urinæ emittendæ difficultate conjunctis; omnia salutaris artis conamina parum succedebant, ut potius omnia in pejus ruerent, mulierque circa medium graviditatis terminum fato cederet: secto cadavere vesica urinaria maxime lotio turgida ad umbilici altitudinem ascendebat, in dextro abdominis latere apparebat tumor oblongus, mollis, qui formabatur à renis dextri membranis externis, cujus tota interior substantia suppuratione erat consumpta.* Hæc itaque urinæ retentio & immanis vesicæ distensio à renis dextri consumptione derivanda lethalis fuit fœminæ. Nobis autem hicce præprimis illæ causæ, quæ cum uteri gravidi statu atque conditione connexæ sunt, considerandæ veniunt.

Mala etenim graviditatis tempore lotii receptaculum afficientia non raro ab utero derivanda esse, nemo non videt,

4) *Obs. Acad.* Cap. VII.

videt, qui varium uteri situm durante præcipue graviditate perpendit. Hæret uterus vesicam inter atque intestinum rectum in infimo abdominis loco pelvi dicto; superior ejus pars nullibi adhæret, inferior autem & imprimis ejus colum jungitur antrorsum vesicæ, retrorsum ope ligamentorum posteriorum intestino recto, lateraliter autem per ligamenta rotunda firmiter alligatur inguinibus; his mediantibus vinculis validis uterus in hac fede sua naturali detinetur firmiter, ne adeo facile sursum, deorsum, aut lateraliter se moveri queat. Licet autem uterus prædictis partibus firmiter adhæreat, ejus tamen non impeditur extensio & dilatatio, sed tempore graviditatis, omnibus rite constitutis, libere pro necessitate ampliari potest. Uterus quippe gravidus à foetu intus urgente distenditur, suo fundo sensim sensimque in abdomen ascendit, viscera circumjacentia premit, e situ suo naturali removet, & quidem tanto plus, quo majus spatium in abdomine occupat. Præter alia autem mala, nauseam, vomitus, animi deliquia, vertiginem, disponeam &c., quæ uterus gravidus inducere solet, frequentius quoque urinaria vesica proxime eidem adjacens vario modo, & quidem eo magis, quo magis matrix à situ suo naturali recedit, pessime affici debet. Pressa etenim vesica molestos urinæ stimulos fert, quibus vel crebrius excernatur vel levi Diaphragmatis motu aucto per nifus, tussim aliasque causas involuntarie profluat; dum arctioribus comprehensa limitibus vesica dilatari nequit, ad majorem lotii copiam uti alias ca-

piendam; ipso quoque sæpius vesicæ ostio ad os pubis, sub quo urethra fertur, compresso, molesta sæpe Dysuria graviorique malo Ischuria nascitur 5).

§. III.

In univèrsùm negata lotii, quod intra ejusdem receptaculum continetur, excretio Auctoribus Ischuria dicitur, diversas vero hujus excretionis læsiones distinguere jubent Pathologi. Mox enim urina expellitur, at non cum consueta jucunditate atque facilitate, sed molestia potius haud levi; mox magnis cum nixibus guttatim modo prodit; mox autem lotio expellendo via plane præclusa est; inde *Dysuria*, *Stranguria*, & *Ischuria* nascuntur 6); quæ quidem mictionis vitia, cum tantum modo ejusdem mali varii sint gradus, ex iisdem tamen causis proficiuntur, sub voce Ischuriæ hic comprehendere licebit. *Incontinentia* autem *urinæ*, malum priori oppositum, quando lotium in cavo vesicæ retineri nequit, sed citra voluntatem sponte de urethra elabatur. Non in omnibus autem gravidis, neque omni graviditatis tempore hæc mala apparere, experientia docet, ideo in causas inquirendum, quæ hos morbos producant. Pro vario quidem graviditatis tempore circa finem præcipue quarti mensis sphincter vesicæ compressus difficultatem urinæ interdumque plenariam ejus suppressionem inducit; quinto tandem mense

5) Cf. SMELLIE *Traité des Accouchements* p. 144.

6) GAUBIUS *Inst. Pathol.* §. 810. & seq.

uterus grandescens exque pelvis angustiis emergens, si margine ossium pubis atque ileum sustentatur, vesicam comprimere cessat; interim non negandum, quod quoque ultimis gestationis mensibus hæc mala accidere possint, quando caput foetus magis in pelvim demittitur & vesica sic comprimitur, ut angulum faciat cum suo collo 7), aut si altius posita fundo suo extra pelvis cavum, collo vero retro ossium pubis arcum hæreat, vel quoque quando uteri collum profundius in vaginam descendit. Pro vario nunc compressionis loco mox Ischuria, mox urinæ Incontinentia orietur: quodsi enim ab urgente utero collum vesicæ comprimitur, Ischuria, si ipsius solummodo fundus, ita ut liber maneat collum, Incontinentia sequitur urinæ, quæ quoque ultimo graviditatis tempore non raro induci solet 8); quodsi autem vesica ita deprimitur, uti mox dictum, ut cum suo collo angulum faciat, impediatur liber urinæ exitus, pars urinæ in suo cavo remanens & mora ac stagnatione acrior reddita, pessimam inducet Stranguriam 9).

§. IV.

Quod autem una præ aliis gravida his corripiatur adfectionibus præprimis culpanda videtur vesica inter ossa

7) SMELLIE l. c. p. 144.

8) Cf. FRIED *Anfangsgründe der Geburtshülfe* §. 124. §. 129.

9) SWIETEN. l. c. T. IV. p. 177. MAURICEAU *Traité des maladies de femmes grosses* L. I. Chap. XV. p. 139.

pubis ac uterum sic disposita, ut obtusus ejusdem vertex vaginæ infideat, fundus autem opponatur partim vaginæ, partim longe altius in virginibus ascendat ¹⁰⁾; quilibet etenim, rebus sic dispositis, facile concedet, talem uteri statum hisce molestiis procreandis præcipue aptum esse; crescente enim sensim sensimque uteri mole, pelvis cavo nunc repleto, partes hic contentæ premuntur, & quidem maxime tunc, quando placenta non uteri fundo sed potius ejusdem cervicis lateribus aut quoque ipsi orificio adhæret; sic enim tumor oritur inferior, qui col'o vesicæ contiguus id comprimit, inflammat, liberum urinæ effluxum impedit, sic pessimam Ischuriam nullis non raro remediis fugandam inducit, donec grandescens uterus ex pelvis cavitate assurgens, mole sua ejusdem lateribus infideat.

An non quoque annotante SABATIER ¹¹⁾ situs uteri lateralis ¹²⁾ idem malum producere valebit? hujus senten-

10) HALLER *Notæ ad Præl. Bærh.* §. 366. Nota 6.

11) *Abhandlung der Königl. Akademie der Chirurgie in Paris*
T. I. p. 388.

12) Situm uteri lateralem, quem plures in dubium vocant, revera non raro existere posse, suadet ejusdem pars major & gravior, liber atque solutus, qui parti suæ acuminatæ non diu insistere potest, quin huc vel illuc inclinat, quum ligamenta præcipue ob facultatem quam habent extensivam facile cedere & ita laxari possint; suadet & hoc placenta ad latus uteri collum inter atque fundum adhærescens, quæ eundem utique suo pondere lateraliter premere debet; ideo & SMELLIE I. c. ab hac placenta laterali adhærescen-

tiæ est RUYSCHII ¹³⁾, qui in mulieribus de dolore hypogastrii, mingendi desiderio continuo, & conatu expellendi frequentissimo conquerentibus, nonnunquam digitis exploravit, utrum præter naturam in hoc vel illud latus torqueri, situmque naturalem mutare; hincque asserit, uteri situ perverso mictionem non satis expeditam esse posse, quatenus enim os uteri in hoc vel illud latus contrahitur, eatenus quoque os vesicæ sequitur, utpote arcto nexu coherentia. Id autem minus bene negare videtur MORGAGNIUS ¹⁴⁾, qui suam quidem sententiam Ruyfchianæ adversam propria quoque experientia stabilire annititur, & iconem à RUYSCHIO delineatam ipsius assertum ex eo non probare contendit, quod illa eam annexæ vaginæ partem, quacum arcte urethræ initium cohæret, sic inclinatam ostendat, ut mictionis incommoda inde repetenda essent; cum autem non solum experientia sed & ipsa ratio pro RUYSCHII sententia stet, ego saltem eidem subscribere malle.

§. V.

Non minus hujus mali incusandus erit uterus minori gradu prolapsus, ita ut pars ejus inferior infra pelvim dilapsa in vaginam corrugatam intrudatur; ita enim firmiter

tia retentionem urinæ recte derivat. Cf. & DEVENTER *Obs. Chirurg.* C. XI. p. 46.

13) *Obs. Anat. Chirurg.* 88.

14) *De Sed. & Caus. Morb.* Epist. XLVIII. Art. 39.

ad collum vesicæ apprimitur, ut omnis excretio urinæ naturalis adeo penitus præcludatur, ut inde in immensam magnitudinem absque tamen ruptura vesicam extensam fuisse, observatum legamus in Cl. REINICKE Dissertatione Inaugurali Anno 1732 GEDANI defensa; en observationem qualem nobis refert: *Fœmina per quatuor menses gravida onus tergo impositum gerens, pede ex improvise vacillante, alterius cruris difficili renisu vix gressum a lapsu sustinuit; domum deinde reversa statim conquerebatur de dolore insigni circa lumbos & in regione pubis, & cum postea urinam excernere tentaret, nihil prorsus effluere observabatur. Varia ab experto Medico sed frustaneo penitus cum successu exhibebantur medicamenta, quippe per duodecim dies ne gutta quidem lotii fuit excreta, ut tandem atrocissimis ægra doloribus afficeretur, & venter nimium in modum extenderetur. Misera tandem sub intensissimis cruciatibus fato cedere coacta fuit. Abdomine aperto apparebat, vesicam in tantam molem fuisse extensam, ut ejus longitudo ad duos pedes se extenderet, & latitudo unum superaret pedem in diametro, cavitas veros ejus XX libras contineret. Vesica evacuata in conspectum veniebat uterus justo profundius locatus, hærebat enim tertia fere ejusdem pars in ejus vagina uteri infixa, ita ut superius vagina corrugata vel potius inversa existeret, totus dein uterus lente protractus se triplo circiter majorem quam in statu ordinario adeoque omnino imprægnatum exhibebat.*

Similes uteri profunde demersi cum gravissimæ Ischu-

riæ affectibus observationes refert SMELLIE ¹⁵). Matrix etenim in pelvim magis demissa corpore suo à foetu intus contento adhuc magis descendit, vesicamque deorsum premendo pessimam urinæ retentionem inducit. Mox laudatus Auctor de muliere gravida annotat, quod plenaria urinæ retentione violentaque vesicæ extensione intensissimos experta fuerit dolores, quodque examine instituto matricem profundius locatam repererit quam alias esse solet. In alia iterum quinto graviditatis mense observabat fundum matricis retrorsum versus inferiorem vaginæ partem inclinatum, ejus autem orificium antrorsum & interne supra dextrum inguen positum. Collum simul & pars vesicæ inferior adeo comprimebantur, ut ægrota per plures dies nullam urinam emittere valeret. Ascendebat vesica usque ad cordis scrobiculum, ibidemque fluctuatio percipiebatur, uti in Ascite fieri solet.

Quodsi porro uterus ita prolapsus sit, ut etiam extragenitalia promineat ¹⁶), non raro secum rapit vesicam, ita ut pessimam progignat urinæ suppressionem. Matrix quo-

¹⁵) *Observat. sur les Accouch.* T. II. p. 147.

¹⁶) Licet nonnulli fuerint, qui uteri prolapsum in dubium vocare conati sint, eorum tamen, qui id affirmant, numerus tantus, resque adeo confecta est, ut de ejus veritate dubitandi nullus amplius locus superfit. Vid. STALPART VAN DER WIEL Cent. I. Obs. 67. & 69. RUYSCHIIUS *Thef. Anat.* VI. n. 63. verum uteri prolapsum icone depinxit, & *Obs. Anat. Chir.* I. 7. 9. 24. 25. verum quoque uteri procidentiam & quidem ingentis magnitudinis exhibet.

que in pelvim magis demissa, corpore suo à foetu intus contento, adhuc magis descendit idemque malum producit. Increfcente interim foetu magisque spatium sibi in utero eundem extentendo parante, non raro liberatur vesica, cessantque adhuc toleratæ molestiæ, nisi quidem uterus propendulo maxime & laxiore à repetito partu abdomine supra ossa pubis antrorsum delabatur, unde nunc magis à tenso afficitur peritonæo comprimiturque incumbente mole, ut impediatur libera urinæ excretio, atque ita catheteris applicatio reddatur difficillima ¹⁷⁾; hinc quoque observationes prostant, vesicam hoc modo maxime distentam tumores in inguinibus vel in perinæo produxisse, veram nempe vesicæ herniam ¹⁸⁾ Græcis *κυσικήλη* dictam; dum nimium pressa vesica descendit vulvamque inter & anum lotio turgens prominet.

§. VI.

Vitia Mictionis in partu.

Ultimo dein graviditatis tempore potiora omnino hæc mala sunt, dum deorsum nitens foetus caput repleta tota pelvi, vesicam maxime afficit; quum vel magnitudine rationem diametri pelvis excedit vel perverso situ imminet: summa tunc partus tempore momenta sunt summaque mala offert. Foetus etenim mole major, caput quoque

17) SWIETENIUS l. c. T. IV. p. 178.

18) Acad. des Sciences de Paris 1750. p. 48.

que ejusdem prægrande, uti hoc inter alia hydrocephalo laborantibus esse solet, naturali licet pelvis cavitate existente, hujus tamen angustias quum vix superare possit, omnia ibidem contenta lateribus adprimendo vesicæ maximas infert molestias, Fundus quippe anteriora versus si comprimitur, ejusdem cavum imminuitur, quod nunc urinæ retinendæ impar, ejus inducet incontinentiam, quodsi vero deorsum truditur, plenaria ejus sequitur retentio. Licet quoque foetus juste conformatus, in pelvi tamen angustiore hærens eadem mala excitabit; eodem etenim modo incuneato in pelvi capite, quando ejus præprimis utraque apertura, conjugata justo brevior est, vesicæ ostio ac sphinctere compresso, magna urinæ copia dilatatur, neglectaque ejus evacuatione foetui majorem trajectus difficultatem ¹⁹⁾, perversum situm ²⁰⁾, aut summa sibi incommoda, urgente nixu, junctis utriusque doloris augmentis, conciliat. Inter summas itaque merito curas obstetricantium hæc vesicæ evacuatio vel spontanea vel catheteris ope reponitur; aut si obtineri id vix aut difficillime queat, rumpi Amnios aquas cito, quam fieri

19) Partum vesicæ nimis distentæ vitio impossibilem describit MOLINARI *Nov. Act.* N. 6. *Append.* p. 388, cui non nisi sectio cæsarea succurrere potuit. Cf. MAURICEAU *Traité des Malad. &c.* L. II. p. 260.

20) WALLBAUM *Wahrnehmungen von schweren Geburten* p. 292. *Die Harnblase kan auch mit schuld an der Einklemmung seyn, wann sie nicht kurz vor der Geburt vom Harn entlediget ist.*

possit, jubet DENYSIUS ²¹⁾, ut contractior uteri moles vicinæ vesicæ spatium se exonerandi faciat.

§. VII.

Variaë vero hæ vesicæ mutationes atque inducta vitia sunt. Crassiozem & minimam annotat LITRE ²²⁾; enormiter dilatata SMELLIE ²³⁾; maximam in molem extensam, solito tamen non tenuiorem, sed potius plus duplici dimensione crassiozem atque ex validis fibris carnofis contextam REINICKE ²⁴⁾, qui id a copiosis vasis sanguiferis ad digiti crassitiem in observatione supra allegata reptantium indeque nata abundante nutritione recte derivat. Pari etenim modo ac uterus post peractam conceptionem nunc sensim sensimque pro ratione fœtus incrementi extenditur, sicque vasa ejusdem sanguifera alias tortuose admodum incedentia, nunc explicata, prolongata, majorem solito sanguinis copiam recipiunt, adeoque ex hac causa, licet distendatur, tamen crassior fit ²⁵⁾, ita & lotii receptaculum à nimia ejus abundantia mirum in modum dila-

21) Cf. SWIETENIUS l. c. p. 292.

22) *Act. A. R. Sc. A.* 1708.

23) l. c.

24) *Dissertat. c.*

25) Qui enim id negant, contra experientiam negant, vel uteros magis exsuccos, perque hæmorrhagias exsiccatos solummodo fecerunt. Cf. DEVENTER l. c. C. 8. & BOHNIUS *Circ. Anat. Phys. Prog. III.*

tatum, irritatum, inflammatum, fanguine nunc majori impetu affluente, crassius quoque evadere debet. Non autem solum uterum aut vesicam tali modo crassescere posse, sed & alia viscera, observata docent; MORGAGNIUS ²⁶⁾ cordis mirum in modum magnitudine adaukti pericardium reperit crassius ac durius, ventriculorumque capacitatem cum extenuatione parietum, qui crassiores potius erant, non fuisse conjunctam. Quod vero uti supra annotatum LITRE crassiorem sed minimam observaverit vesicam, procul dubio ab urina acerrima derivandum erit, qua vesicæ fibræ ultra modum stimulatæ validissima sui contractione cavum imminuendo, id minimum reddiderunt.

§. VIII.

Quodsi autem vesica antea dicto modo in tam insignem extenditur molem, & fundo suo assurgit, variæ tunc temporis tum in ipso hocce viscere tum & in reliquis abdominis contentis surgere debent mutationes, variaque simul molestissima frequentiusque infausa admodum symptomata. Vesica quippe fundo suo peritonæi membrana, quæ cum abdominalibus musculis texti cellulosi ope cohæret, firmiter nexa, dum sursum ascendens e sede sua naturali semovetur, secum sursum ducet hancce membranam, eandem ab abdominis musculis liberabit, novamque cum celluloso texto pariter sursum solito altius pro-

26) Epist. XVIII. a. 34.

pagato subibit cohæſionem. MORGAGNIUS 27) obſervatio-
nem refert de muliere affiduo urinæ ſtillicidio laborante
tandemque defuncta; ventre patefacto, apparebat veſica
lotio maxime diſtenta, quæ anteriori ſua facie alte ſupra
pubem cum ventris parietibus coaluerat. Ipi non minus
ureteres ſimul & renum pelvis, veſicæ cavo nimis reple-
to, ſecretam urinam in id exonerare quum haud valeant,
renes interim ſuo officio fungi pergant, via nunc ſibi præ-
cluſa, renum ſubſtantia ab urinoſo acriori latice inflam-
mabitur, tandemque penitus conſumetur, aut quoque
id in maſſa humorum remanens innumeras excitare ibidem
valebit calamitates; quumque & viſcerum horum mem-
branæ inſigni gaudeant ſenſibilitate, intenſiſſimis quoque
atrociffimiſque doloribus non raro & diriffimis convulſio-
nibus corripietur ægrota, idemque fatum extenſione, di-
ſtractione, compreſſione experientur & reliqua abdomi-
nis contenta; ſeptum non minus tranſverſum à vi ſurſum
urgente haud libere amplius descendere quum valeat, in
thoracis cavitatem altius penetrando, pulmonesque com-
primendo ſummam ſpirandi difficultatem, difficilem ſan-
guinis per hocce organon trajectum & innumera alia in-
ducet mala funeſtiſſima. Hanc porro veſicæ nimiam dila-
tationem facile cum fibrarum atonia, paralyſi, conjun-
gi poſſe, tum obſervata tum & ipſa ratio docent; quæ-
vis etenim muſcularis fibra determinatam quum habeat
elaſticitatem, ultra modum perque longius temporis ſpa-

27) I. c. Epift. XXXIX. a. 33.

tium extensa eandem amittere sicque paralyfi affici debet, cujus morbi effectus is dein erit, ut compressa alicubi, alibi in cornua quasi & farcimina, disparatis fibrarum intervallis, dehiscat, variaque herniarum genera, vel per annulos abdominales, vel vaginam inter & intestinum rectum constituat, tumore in perinaeo relicto²⁸⁾, qui compressus, evacuata urina, evanescit, urina retenta reddit, sæpeque ipsius vaginae prolapsum mentitur; molestum omnino malum, quod jam aliquoties observatum fuit²⁹⁾; facile quoque patet, si hernia vesicae inter vaginam & intestinum rectum protendatur, talem tumorem, vaginam comprimendo, angustare posse ejus cavum: RUY-SCHIUS³⁰⁾, ad mulierem in partu versantem vocatus, quæ à conatibus vehementioribus incidit in tumorem durius minoris pugni magnitudine, idque solummodo in latere dextro vulvæ, prima fronte placentæ uterinæ portionem esse credidit, re autem penitus investigata, veram uteri lateralem portionem esse deprehendit, foetu enim in lucem edito, statim ad naturalem rediit locum, patientisque convaluit sine ulla ulteriori fomentatione, quæ usus fuerat in partu, ne pars uteri prolapsa gangrænam conciperet.

28) Vid. §. V.

29) BONNET *Sepulch.* T. III. p. 39. LEVRET. *Act. Acad. Chir.* T. III. p. 528.

30) *Observat. Acad. Chirurg.* Obs. XXIV.

§. IX.

Alii a concitata in tunicis vesicæ inflammatione plus minus gravi, effectus sunt; diutius etenim foetus capite in pelvis angustiis hærente, vesica adeo graviter comprimi potest, ut liber per ejusdem vasa sanguinis circulus impediatur, dum per venas ob compressionem redire nescius, in minimis arteriis subsistens, ibidem accumulabitur, pessimamque non raro inducet inflammationem, quæ nisi feliciter resolvatur in suppurationem ³¹⁾ aut lethalem abibit gangrænam. Non minus & chronicas calamitates inferet urina diutius in suo receptaculo hospitans, quæ ex sua natura stagnando acerrima reddita, sensiles admodum vesicæ tunicas irritando, erodendo, pessime afficit; quorsum illa tunicæ ultimæ separatio atque summa inter tormenta facta cum lotio excretio pertinet, cujus observationem curationemque à BOERHAAVIO præstitam describit KOCH ³²⁾. Aliud iterum malum à vesicæ ruptura derivandum, quam à nimia à collecto lotio distentione sensim subit; qua effusa in pelvim urina partium inflammationes & gangrænas lethales excitat. Exemplum ruptæ prope urethram in latere dextro ad pollicis spatium vesicæ refert PARSON ³³⁾. Similem in fundo rupturam lethalem describunt

31) Magnam puris copiam annotat SMELLIE T. III. p. 463.

32) *De Adfectu in Libris & Praxi rarissimo.* Vol. IV. HALL. Præf.

33) *Von der Harnblase.* p. 183.

LONDINENSES 34); cum situs uteri retrorsum obliquatus, fundum vaginam inter & intestinum rectum reclinatum, os uteri versus ossa pubis conversum exhiberet, ut catheteris applicatio impossibilis redderetur: aliam addunt similem mortis causam 35), licet sub partus tardiore successu nulla retentæ urinæ signa animadversa fuerint, aut neglecta potius. SWIETENIUS 36) tristia & vix medicabilia mala refert: *Post difficilem admodum partum mulieri effuebat urina, cum erecto corpore incederet, præter voluntatem, non sine dolore acerrimo, ardore & fætere, instituto diligentissimo examine patuit, vesicæ partem inferiorem versus latus ruptam & rupturæ labia callo jam obducta esse; cum autem portio urina inter vesicam & vaginam in tunica cellulosa colligeretur, mora acrior reddita erosit vicina, unde exulceratio sequebatur & urina assidue purulenta excernebatur.* Sæpe quoque annotante BONNETO 37), in laborioso partu adeo distenditur vesica ex retentione urinæ, dum foetus in orificio uteri diutius hæret, ut post ejus egressum urina effluere nequeat; & ea educta per catheterem summa postea remaneat imbecillitas, Ischuriæ lethalis causa.

34) *Bemerkungen der Aerzte in Londen.* Part. IV. Art. 37.

35) *Lib. cit.* Part. IV. Art. IV.

36) *L. c.* p. 528. Cf. STALPART VAN DER WIEL Cent. I. Obs. 8.

37) *Sepulch.* L. III. S. XXIV. Obs. XIX.

Vitia Mictionis post partum.

Ex dictis nunc facile apparent & illa hujus excretionis vitia, quæ à partu aliquando supersunt. Uti enim partes genitales externæ, intestinum rectum, vagina atque uterus sub laborioso partu, quando præcipue caput, scapulæ, clunes vel quæcunque alia foetus pars diutius incuneata hæsit, foetu licet denique excluso, facillime tamen inflammationem suscipere possunt, ita urethra cum vesica huic malo sub dictis rerum circumstantiis obnoxia esse debet, unde molestissima mala sequi solent. RUY-SCHIUS ³⁸⁾ de puerpera refert, *quod acerbissimis excruciatâ fereque enectâ fuerit in ventre doloribus; vocatus exhibitis prius incassum lenientibus remediis, catheterem tandem immisit in vesicam, prosiliebat extemplo immensa lotii vis, simulque doloris lenimen sibi gratulata fuerit miserrima ægro-tans; post paucos dies elapsos membrana occupabat meatum urinarium, quæ apprehensa, facile educebatur; hujus mali causam Celeberrimus Vir in vesicæ inflammatione quærit, quæ in gangrænam superficialiariam exiverit. Imo & inflam-matio, quæ mox dictas partes tenet, vesicam ipsis quippe contiguam in pessimum sui confortium rapiet, eodemque malo afficiet. Quodsi autem hæc vesicæ compressio ad-*

eo

38) *Advers. Anat. Dec. II - IX.*

eo valida fuerit, ut omnis sanguinis circulatio intra eju-
dem vasa intercipiatur, præter consueta inflammationis
symptomata, febrem magnam, calorem ingentem, pul-
sum durum, dolorem ardentem in regione hypogastrica
tunc præcipue sævientem, vomitus, convulsiones, deli-
rium, hocce viscus quoque periclitatur corruptione, qua
puerpera plerumque subito rapitur é vivis 39).

Non minus quoque, quando vagina in eo loco, quo
posteriori atque inferiori colli vesicæ parti adhæret, diu-
tius validiusque compressa fuerit, hæcce corruptio quo-
que ad hujus visceris tunicas se propagabit, hisque exfo-
liationem suscipientibus, urina per eundem locum viam
sibi parabit, simulque orificii conglutinationem impediet.
Dum porro inflammatio ibi nata in suppurationem & ab-
scessum transit, facilis, eo rupto, urinæ via per vaginam
paratur, cum gravissimis per totam vitam relictis incom-
modis. MAURICEAU 40) observationem dignam quæ huc
apponatur sequentibus verbis describit: *Je vis une femme
accouchée depuis deux mois de son premier enfant, qui avoit
un continuel écoulement involontaire de l'urine, qui venoit
d'une fistule, qui lui étoit restée après la suppuration d'une
partie du col de la vessie, où il y avoit un trou, à y intro-
duire le petit doigt, cet accident ne lui étant vraisemblable-
ment arrivé, que par la mauvaise conformation de son*

39) SMELLIE l. c. T. I. p. 409.

40) *Observ. sur la Grossesse.* Obl. 577.

corps, & par la grosseur de la tête de son enfant, qui ayant fait une très-violente compression du col de la vessie, il y étoit survenu une inflammation, qui fut suivie d'une pourriture, qui ayant causé une grande perte de substance en cette partie, y avoit fait en même temps cette fistule, que je jugeai entièrement incurable à cause de sa grandeur. Ipsa quoque rudi manuum tractatione ineptaque instrumentorum applicatione vesica adeo dilacerari valet, ut urina per vulnus inflictum exeat, in pelvis cavum effundatur, ibidemque stagnando pessima mala inducat.

S. XI.

Sub partu difficili quando foetus caput per longius temporis spatium in vagina incarcerationum fuit, post partum contractus uterus adeoque in pristinum volumen redactus, imo & ferius post plures septimanas imo & menses, peritonæo simul & ligamentis, quæ illum in situ suo retinent, nimium prolongatis, relaxatis, sensim sensimque externum orificium dilatat atque vagina involutus prolabitur. Idem malum surgit post incessum protinus à partu, pelvim in apertura sua inferiori justo ampliorem, violentiorem placenta protractionem; in hoc casu vesica simul e sede sua movetur, inferiora versus cum utero trahitur, comprimiturque, ut ita urina libere effluere nequeat, vel penitus ab exitu prohibeatur, & ita Ischuria nascatur.

Sanguis porro, qui sub Lochiorum nomine post partum effluere solet, ipsæ quoque secundinæ, uterino ostio spasmo affecto, seseque confestim à partu constringente, intra matricis cavitatem si retinentur, eadem miram in molem ampliatur, turgetque, ut sua distensione vesicam comprimant, incommodet & ita urinæ difficultatem, vel & ipsam ejus incontinentiam inducat.

§. XII.

Incrassata quoque à diuturniore ab utero pressione minusque capax vesica perpetuos urinæ paucae stimulos facilemque evacuationem infert, quæ ad incontinentiam urinæ referri possit: Indurata porro ex dictis causis atque hinc inde scirrhusa vesica atque urethra urinæ incontinentiam simul & ejus retentionem procreare valebit; duri enim urethræ parietes constringi nequeunt, ut vesicæ orificium satis occludatur; duri itidem maxima ex parte vesicæ parietes contrahi non possunt; ut urina excludatur ⁴¹⁾.

Ea quoque in fibris vesicæ non raro relinquuntur atonia, ut à parte sæpe dolor abdominis ad ossa pubis difficillimus supersit, qui observante SMELLIE, re penitus examinata, ad retentionem urinæ, quam excretam cum fluentibus Amnii aquis credunt, & confundunt, pertinet.

A nimia denique vaginæ distractione, atonia ac quadam inducitur Paralysis, unde urinæ incontinentia, quod

41) MORGAGNUS Epist. XXXIX. Art. 34.

vitium quandoque per dies aliquot & septimanas superesse folet, sæpeque sponte corrigitur. Ruyschius ⁴²⁾ de partu mirabili, in quo insolita viarum clausura aderat, refert, quod foetus capite ob præclusum exitum, diutius in vagina remanente, urinæ incontinentia supervenerit, ob immanem quippe ac diurnam vulvæ entensionem.

42) l. c. Obs. XXII.

T A N T U M.

VD 18

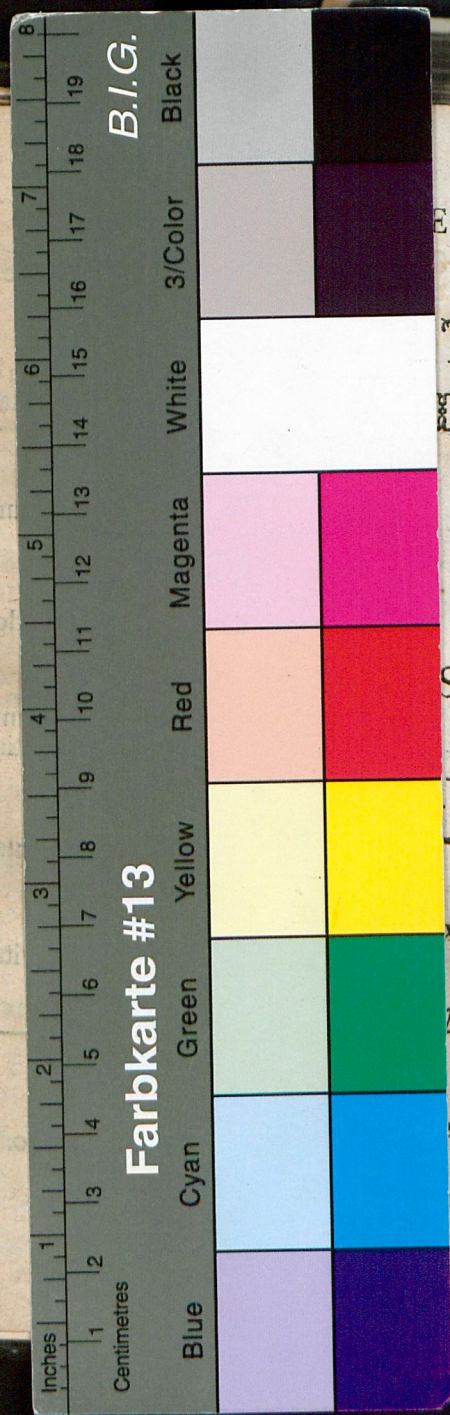
ULB Halle

007 470 061

3

Q. D. B. V.
ERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
TIS MICTIIONIS
DARUM PARTURIENTIUM
ATQUE
PUERPERARUM
QUAM
CONSENTIENTE
STRI FACULTATE MEDICA
RO LICENTIA
UM MEDICINÆ DOCTORIS

LEGITIME IMPETRANDI
XXIX. NOVEMBRIS A. MDCCLXXX.
SOLEMNITER DEFENDET
NNES CONRADUS RISS
ARGENTINENSIS.
H. L. Q. C.

ARGENTORATI
at JOH. HENRICUS HEITZ, Academiæ Typ.

